

ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΝΟΜΙΚΑ: ΑΣΚΕΙΝ ΤΗΝ ΔΙΚΗΓΟΡΙΑ

Διάλεξη Αρ. 8

Επαγγελματική Δραστηριοποίηση

Το Μέρος II του ΚΕΦ. 2 Περί Δικηγόρων Νόμος όπως τροποποιήθηκε, όπως και το Μέρος III προνοούν για την εισδοχή και εγγραφή του Δικηγόρου και για την άσκηση του επαγγέλματος. Το Μέρος III Α το έχουμε επεξηγήσει λεπτομερώς σε προηγούμενη διάλεξη μας η οποία αφορά την παροχή υπηρεσιών από Δικηγόρους Κρατών Μελών , το δε Μέρος III Β για την μόνιμη άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος από Δικηγόρους Κρατών Μελών.

Μέσα στο πλαίσιο της διάλεξης αυτής θα εξηγήσουμε περαιτέρω το Μέρος V το οποίο καθορίζει τα Περί Τοπικών Δικηγορικών Συλλόγων και Περί του Παγκυπρίου Δικηγορικού Συλλόγου και του Συμβουλίου του και το Μέρος VI για τις συντάξεις και χορηγήματα των Δικηγόρων. Επίσης θα ασχοληθούμε με το θέμα της νομικής έρευνας και διαρκούς ενημέρωσης του Δικηγόρου.

Δεν θα ασχοληθούμε με το θέμα της πειθαρχίας ασφαλώς το οποίο και πάλι έχουμε καλύψει σε προηγούμενη διάλεξη.

Εισδοχή και Εγγραφή

Για να μπορέσει να ασκήσει κάποιος το επάγγελμα του Δικηγόρου θα πρέπει να εγγραφεί σαν Δικηγόρος.

Σύμφωνα με το Άρθρο 2 του Νόμου, «ασκείν την δικηγορία» σημαίνει:

- I. Την εμφάνιση ενώπιον οποιουδήποτε Δικαστηρίου για διεξαγωγή διαδικασίας εκ μέρους οποιουδήποτε προσώπου της Δημοκρατίας.
- II. Την παρασκευή ή μελέτη οποιουδήποτε δικογράφου εκ μέρους πελάτη.
Δικόγραφο περιλαμβάνει κάθε έγγραφο , μέρος της δικογραφίας αλλά όχι την Έκθεση Εμπειρογνώμονα ή κατάθεση μάρτυρα που περιέχει Έκθεση.
- III. Την ενέργεια εγγραφής εμπορικών σημάτων ή διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και την εμφάνιση ενώπιον οποιασδήποτε διοικητικής αρχής για τους προαναφερόμενους σκοπούς.
- IV. Την σύνταξη , αναθεώρηση , τροποποίηση οποιουδήποτε ιδρυτικού εγγράφου ή καταστατικού εταιρείας κάθε μορφής ή οποιασδήποτε αίτησης , έκθεσης , δήλωσης , ένορκης δήλωσης , απόφασης ή άλλου εγγράφου που σχετίζεται με την σύσταση εγγραφή , οργάνωση , αναδιοργάνωση ή διάλυση οποιουδήποτε νομικού προσώπου.
- V. Την νηολόγηση πλοίων και την σύνταξη κάθε εγγράφου που αναφέρεται στην σύσταση, μεταβίβαση ή κατάργηση κάθε δικαιώματος επί πλοίου καθώς και την εμφάνιση ενώπιον αρμόδιας αρχής για τον σκοπό αυτό.
- VI. Την γνωμάτευση σε κάθε νομικό θέμα που υποβάλλεται από Δικηγόρο.
- VII. Την σύνταξη ή μελέτη οποιουδήποτε εγγράφου που καταχωρίζεται στον Δικαστήριο για σκοπούς Διαχείρισης δυνάμει του Περί Διαχείρισης Περιουσιών Αποβιωσάντων Νόμο.

Μέχρι την τροποποίηση με τον Νόμο 117(1) /2007 γνωματεύσεις σε νομικά θέματα μπορούσαν να δίδονται και από μη Δικηγόρους και τούτο εξυπηρετούσε συνταξιούχους Δικηγόρους οι οποίοι δεν ασκούσαν την πρακτική δικηγορία. Επιπρόσθετα μέχρι την τροποποίηση με τον Νόμο 71/81 και στην συνέχεια 98/84 , καταστατικά εταιρειών δεν ανήκαν στην αποκλειστική αρμοδιότητα Δικηγόρων όπως επίσης και καταστατικά άλλων νομικών προσώπων όπως σωματείων , ιδρυμάτων , καταπιστευμάτων.

Προηγήθηκε έντονος ανταγωνισμός μεταξύ δικηγόρων και ελεγκτών για το θέμα τούτο με τους Δικηγόρους να επικρατούν με δεδομένη την τροποποίηση. Αποκλειστική αρμοδιότητα δόθηκε επίσης στου Δικηγόρους με τον Νόμο 98/84 σε σχέση με την νηολόγηση πλοίων , υποθήκες κλπ. Παράλληλα , με τους πιο πάνω Νόμους δόθηκε αποκλειστικότητα σε θέματα διαχείρισης αποβιωσάντων προσώπων.

Για τις εμφανίσεις ενώπιον Δικαστηρίου και τα Δικόγραφα οι Δικηγόροι είχαν πάντοτε την αποκλειστικότητα για έκδηλους λόγους, όμως προφανώς δεν την είχαν για εμπορικά σήματα , διπλώματα ευρεσιτεχνίας , καταστατικά νομικών προσώπων , νηολόγηση πλοίων και διαχειρίσεις όπως και για γνωματεύσεις την οποία τελικά απέκτησαν κάτω από τις περιστάσεις που επικράτησαν.

Δεν έχουν αποκτήσει την αποκλειστικότητα στην σύνταξη οποιουδήποτε εγγράφου πχ Πωλητηρίου Εγγράφου ή πχ Διαθηκών ή Καταπιστευμάτων όπως και κάθε άλλης μορφής εγγράφων για τα οποία προφανώς κρίθηκε ότι ο κάθε ενδιαφερόμενος διατηρεί το δικαίωμα με δική του βεβαίως ευθύνη να προχωρεί στην σύνταξη τέτοιων εγγράφων.

Ο ανταγωνισμός μεταξύ Δικηγορικών και Ελεγκτικών γραφείων εξακολουθεί μεν να υφίσταται , αλλά δεν είναι τόσο έντονος πλέον όπως παλαιότερα και φαίνεται ότι σταδιακά έχει αναγνωριστεί η αρχή ότι η συνεργασία είναι προς αμοιβαίο όφελος όπως επίσης και η αρχή , ο καθένας στην ειδικότητα του.

Οι πιο πάνω πρόνοιες αποσκοπούν όχι μόνο στην διαφύλαξη της επαγγελματικής κατοχύρωσης αλλά και στο ότι κάποια έγγραφα είναι τέτοιας σημασίας που παρέχεται καλύτερη προστασία στο κοινό όταν συντάσσονται και καταχωρούνται στις αρμόδιες αρχές από Δικηγόρους.

Εκεί που μπορεί να εγερθεί πολλές φορές θέμα είναι τότε γνωμάτευση θεωρείται ότι μπορεί να δίδεται μόνο από Δικηγόρο.

Όπως είδαμε πιο πάνω «ασκείν την δικηγορία» περιλαμβάνει την γνωμάτευση σε κάθε νομικό θέμα η οποία μπορεί να δίδεται μόνο από Δικηγόρο , η δε παροχή γνωμάτευσης από μη Δικηγόρο συνεπάγεται την διάπραξη ποινικού αδικήματος και επισύρει αυστηρές ποινές. Όταν όμως ένας ελεγκτής ή λογιστής δίδει συμβουλές στον πελάτη του για φορολογικά θέματα , μοιραία αναμένεται ότι θα αγγίξει και τις νομικές πτυχές της υπόθεσης. Το ίδιο όταν ένας κτηματομεσίτης παρέχει συμβουλή στον πωλητή ή αγοραστή πχ για τα θέματα προμήθειας ή για θέματα που αφορούν την κατοχύρωση του αγοραστή διά της κατάθεσης πωλητηρίου εγγράφου στο αρμόδιο κτηματολογικό μητρώο για σκοπούς ειδικής εκτέλεσης. Η διάκριση μεταξύ νομικού και μη νομικού θέματος είναι πολύ λεπτή σε αυτές τις περιπτώσεις. Στην πράξη δεν γνωρίζω να έχουν ασκηθεί ποινικές διώξεις για παροχή συμβουλών σε τέτοια θέματα εναντίον μη Δικηγόρων.

Με βάση το Άρθρο 3 του Νόμου καθιερύεται επταμελές Νομικό Συμβούλιο με Πρόεδρο τον Γενικό Εισαγγελέα και Μέλη τον εκάστοτε Πρόεδρο , Αντιπρόεδρο , Γραμματέα του Παγκυπρίου Δικηγορικού Συλλόγου και από 3 Δικηγόρους που προέρχονται από τις δύο κοινότητες.

Επί του παρόντος εφόσον δεν είναι εφικτή η συμμετοχή Τουρκοκύπριων Δικηγόρων το σώμα απαρτίζεται από Δικηγόρους που ανήκουν στην Ελληνοκυπριακή Κοινότητα.

Ο Γενικός Εισαγγελέας υποβάλλει κατάλογο Δικηγόρων υποψηφίων διπλάσιο των 3 δηλαδή 6 , οι οποίοι επιλέγονται τελικά από το Συμβούλιο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου. Οι Δικηγόροι αυτοί πρέπει να κατέχουν τα προσόντα για διορισμό στο αξίωμα Δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου η δε θητεία τους είναι για 3 χρόνια. Το 7μελές Νομικό Συμβούλιο επιλαμβάνεται αιτήσεων για εγγραφή προσώπων ως Δικηγόρων. Διεξάγει την εξέταση και εκδίδει τα αναγκαία πιστοποιητικά για εγγραφή εταιρείας δικηγόρων. Επίσης καθορίζει τα τέλη των ενσήμων τα οποία καταχωρούνται με τα Δικόγραφα επικολλημένα επ' αυτών για την κάλυψη των διοικητικών και άλλων εξόδων λειτουργίας του Νομικού Συμβουλίου. Όλες οι αποφάσεις του Νομικού Συμβουλίου μπορούν να προσβληθούν με αγωγή ενώπιον του Επαρχιακού Δικαστηρίου. Σύμφωνα με το Άρθρο 4 κάθε πρόσωπο δικαιούται να πάρει από το Νομικό Συμβούλιο πιστοποιητικό ότι δικαιούται να εγγραφεί σαν Δικηγόρος αν ικανοποιήσει το Νομικό Συμβούλιο:

- (α) ότι έχει συμπληρωμένο το 21^ο έτος της ηλικίας του
- (β) είναι καλού χαρακτήρα και κατάλληλο πρόσωπο
- (γ) είναι πολίτης της Δημοκρατίας ή Κοινοτικός Πολίτης ή σύζυγος ή τέκνο αυτών.
- (δ) έχει την συνήθη διαμονή του στην Δημοκρατία και
- (ε) είναι κάτοχος αναγνωρισμένου πτυχίου από το Νομικό Συμβούλιο.

Κάποιες κατηγορίες πτυχίων αναγνωρίζονται από τον ίδιο τον Νόμο όπως πτυχιούχοι Ελληνικών Πανεπιστημίων ή Πανεπιστημίων της Τουρκίας ή Πανεπιστημίων του Ηνωμένου Βασιλείου, Δημοκρατίας της Ιρλανδίας και Βορείου Ιρλανδίας.

Είναι προφανές ότι με τον Νόμο δίδεται προτεραιότητα σε πτυχιούχους Αγγλίας , Ελλάδας , Τουρκίας , Ιρλανδίας αλλά όχι σε πτυχιούχους Ιδιωτικών Πανεπιστημίων Κύπρου ή του Πανεπιστημίου Κύπρου. Πρόκειται για μια Νομοθετική Ρύθμιση η οποία νομίζω ότι προκαλεί δυσμενή διάκριση και η οποία δεν είναι δικαιολογημένη από τη στιγμή που τα νομικά διδάσκονται πλέον σε Κυπριακά Πανεπιστήμια. Εν πάσει περιπτώσει και ανεξάρτητα, το Νομικό Συμβούλιο δύναται να καθορίσει με γνωστοποίηση στην Επίσημη Εφημερίδα αναγνώριση των πιο πάνω πτυχίων. Προϋπόθεση είναι να αποφασίσει το Νομικό Συμβούλιο ότι τα πτυχία αυτά είναι ισότιμα με τα δια του νόμου αναγνωρισμένα.

στ) ότι έχει συμπληρώσει άσκηση 12 μηνών σε γραφείο δικηγόρου ο οποίος ασκεί το επάγγελμα από 5ετίας και με την προϋπόθεση ότι η άσκηση είναι συνεχής και πρέπει να συμπληρωθεί μέσα σε περίοδο 3 ετών.

Γίνεται πρόνοια ότι οι πρώτοι 6 μήνες πρέπει να είναι συνεχείς και οι υπόλοιποι ,μπορεί να είναι σε περιόδους των 3 μηνών.

ζ) Ότι έχει περάσει στην εξέταση του Νομικού Συμβουλίου .

Στο Άρθρο 4 Α του Νόμου όπως και 4 Β γίνεται λεπτομερής πρόνοια για την εγγραφή των ασκούμενων δικηγόρων. Ο ασκούμενος δικηγόρος οφείλει να υποβάλει αίτηση εντός 30 ημερών από τότε που άρχισε την άσκηση του για να εγγραφεί σαν ασκούμενος δικηγόρος. Η Αίτηση υποβάλλεται στο Νομικό Συμβούλιο με όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά οπότε και το Νομικό Συμβούλιο εγγράφει τον ασκούμενο σε «Μητρώο Ασκουμένων». Κατόπιν της Αίτησης αυτής και εγγραφής στο «Μητρώο Ασκουμένων» ο Αρχιπρωτοκολλητής εκδίδει πιστοποιητικό εγγραφής ασκούμενου οπότε και οι πειθαρχικές διατάξεις του Νόμου εφαρμόζονται και στους ασκούμενους δικηγόρους με την διαφορά ότι το Πειθαρχικό Συμβούλιο δύναται να υποβάλει αναστολή εγγραφής ασκούμενου δικηγόρου στο Μητρώο των Δικηγόρων όταν διαπιστωθεί παράβαση.

Σύμφωνα με το Άρθρο 4 Β ο ασκούμενος έχει την δυνατότητα να εμφανιστεί ενώπιον Δικαστηρίων ως εξής :

(α) Για υποβολή αιτήσεων ex-parte , για μνεία ή για να ζητήσει αναβολή της συζήτησης ή για να εξασφαλίσει απόφαση λόγω παράλειψης καταχώρησης δικογράφων. Ο ασκούμενος δικηγόρος δεν δικαιούται να δηλώσει συμβιβασμό. Όσον αχρείαστη φαίνεται να είναι η πρόνοια αυτή, αποσκοπεί στο να διασφαλίσει την προστασία του ασκούμενου γιατί η πείρα έχει διδάξει ότι σε πάμπολλες περιπτώσεις διάδικοι αμφισβητούν εκ των υστέρων επελθόντα συμβιβασμό.

(β) Σε Ποινικές Διαδικασίες ο ασκούμενος εμφανίζεται για άρνηση της κατηγορίας ή για παραδοχή για πλημμελήματα όπου η ποινή δεν υπερβαίνει τους 6 μήνες ή τις ΛΚ 100 πρόστιμο. Επίσης για να ζητήσει αναβολή.

(γ) Στο Ανώτατο Δικαστήριο μπορεί να εμφανιστεί σε Προσφυγή για Μνεία ή για Ακρόαση για έκδοση Οδηγιών αλλά δεν δύναται να δηλώσει συμβιβασμό.

Γίνεται επίσης πρόνοια ότι ο Δικηγόρος μπορεί να εμφανιστεί ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου μαζί με το δικηγόρο στο γραφείο του οποίου ασκείται και να λάβει τέτοιο μέρος σε διαδικασία ως ο Δικηγόρος στο γραφείο του οποίου ασκείται του επιτρέψει.

Από το 1991 καθορίζεται αμοιβή 100 ΛΚ μηνιαίως προς όφελος του ασκούμενου Δικηγόρου.

Τέλος γίνεται πρόνοια ότι ο ασκούμενος δικηγόρος δεν δύναται να εμφανιστεί ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου προτού συμπληρώσει περίοδο άσκησης 4 τουλάχιστον μηνών και περαιτέρω δεν μπορεί σαν ασκούμενος να εμφανιστεί ενώπιον οποιουδήποτε Δικαστηρίου μετά από την πάροδο 2 ετών από την ημερομηνία έναρξης της περιόδου άσκησης.

Το Άρθρο 5 του Νόμου προνοεί για την εξέταση στην οποία υποβάλλεται ο ασκούμενος δικηγόρος από τον Νομικό Συμβούλιο. Τα θέματα καθορίζονται από το ίδιο το Νομικό Συμβούλιο και η εξέταση διεξάγεται κατά τετραμηνία. Η εξέταση διεξάγεται στις επίσημες γλώσσες της Δημοκρατίας σύμφωνα με το Άρθρο 5 (5) και στην Αγγλική με δικαίωμα επιλογής. Νοείται ότι καθένας υποψήφιος δεν μπορεί να εκλέξει την Αγγλική σε θέματα του Συντάγματος και από 16/08/85 σε οποιοδήποτε θέμα , συνεπώς σήμερα η εξέταση γίνεται στην Ελληνική σε όλα τα θέματα.

Τα Άρθρα 6 , 6 Α , 6 Β , 6Γ , 6 Δ , 6 Ε , προνοούν ουσιαστικά για την εγγραφή των Δικηγόρων.

Σύμφωνα με το Άρθρο 6 εφόσον το πρόσωπο έλαβε πιστοποιητικό από το Νομικό Συμβούλιο το ποίο αναφέρει ότι δικαιούται να εγγραφεί σαν δικηγόρος με την πληρωμή 30 ΛΚ εγγράφεται στο «Μητρώο των Δικηγόρων» που τηρείται από τον Αρχιπρωτοκολλητή ο οποίος και ενημερώνει το Συμβούλιο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου και εκδίδει πιστοποιητικό εγγραφής με την σφραγίδα του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Σύμφωνα με το Άρθρο 6 Α τηρείται επίσης «Μητρώο των Δικηγόρων που Ασκούν το Επάγγελμα» το οποίο μητρώο τηρείται από το Συμβούλιο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου το οποίο ενημερώνει τον Αρχιπρωτοκολλητή.

Ο Δικηγόρος που ασκεί το επάγγελμα παίρνει από το Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο ετήσια άδεια. Για να εξασφαλίσει την ετήσια άδεια , ο Δικηγόρος που εξασκεί το επάγγελμα στην πράξη πρέπει να καταθέσει ετησίως στο Συμβούλιο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου βεβαίωση, ότι έχει ως κύριο επάγγελμα του την Δικηγορία την οποία επιβεβαιώνει και ο Τοπικός Δικηγορικός Σύλλογος . Θα πρέπει να είναι εισφορέας στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων.Οι πρόνοιες αυτές δεν ισχύουν σε Νομικούς Λειτουργούς ή Κυβερνητικούς Λειτουργούς ή Δημόσιους Κατήγορους.

Σύμφωνα με την Πρόνοια του Άρθρου 6 Β το Συμβούλιο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου εκδίδει και τα απαραίτητα έγγραφα για απόδειξη της ιδιότητας του Δικηγόρου σε πρόσωπο που είναι εγγεγραμμένο στο «Μητρώο των Δικηγόρων που Ασκούν το Επάγγελμα» για να παρέχει υπηρεσίες σε άλλο Κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μια καινοτομία εισήχθηκε στον Νόμο Περί Δικηγόρων με τον Νόμο 117 (1) /2007. Με το νέο Άρθρο 6 Γ το Νομικό Συμβούλιο μπορεί να εγκρίνει σύσταση εταιρείας ως εταιρείας δικηγόρων. Εάν η Εταιρεία πληρεί κάποιες προϋποθέσεις και συγκεκριμένα :

(Α) όλοι οι προτιθέμενοι συμμετέχοντες είναι εγγεγραμμένοι δικηγόροι στο «Μητρώο Δικηγόρων που Ασκούν το Επάγγελμα».

Γίνεται πρόνοια ότι μέτοχος ιδιωτικής εταιρείας περιορισμένης ευθύνης μπορεί να είναι και ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρεία της οποίας οι συνεταίροι είναι δικηγόροι εγγεγραμμένοι στο «Μητρώο των Δικηγόρων που Ασκούν το Επάγγελμα».

Β) Το όνομα της εταιρείας αποτελείται αποκλειστικά από το όνομα ή ονόματα δικηγόρων , ή όνομα ή ονόματα που άσκησαν στο παρελθόν στην Δημοκρατία το επάγγελμα του Δικηγόρου ως συνεταίροι σε ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρεία η οποία υφίστατο κατά την ημερομηνία έναρξης τροποποίησης ή το όνομα της εταιρείας που υφίστατο κατά την έναρξη του νόμου και που περιέχει το όνομα ή ονόματα Δικηγόρων που είναι ή ήταν στο παρελθόν εγγεγραμμένοι στο Μητρώο των Δικηγόρων.

Οι πρόνοιες αυτές αποσκοπούν στο να δώσουν δικαίωμα σε παλαιά δικηγορικά γραφεία των οποίων οι δικηγόροι έχουν αποβιώσει ή αφυπηρητήσει , να διατηρήσουν εν ζωή το όνομα του γραφείου με το οποίο κατέστησαν γνωστά.

Επιβάλλεται περιορισμός στην απόκτηση ή μεταβίβαση μετοχών εταιρείας δικηγόρων η οποία πρέπει να τύχει της έγκρισης του Νομικού Συμβουλίου.

Το Νομικό Συμβούλιο ενημερώνει το Συμβούλιο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου για κάθε εταιρεία που εγκρίνει και η οποία καταχωρείται στο Συμβούλιο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου στο Μητρώο Εταιρειών Δικηγόρων. Ενημερώνεται και ο Αρχιπρωτοκολλητής.

Εταιρεία Δικηγόρων καταχωρείται με το Αρκτικόλεξο ΔΕΠΕ (Δικηγορική εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης) αντί της συντομογραφίας ΛΤΔ ή στα Αγγλικά , LLC (Lawyers Limited Company).

Διαγραφή είναι δυνατόν να γίνει , όταν η εταιρεία παύσει να πληρεί τις πιο πάνω προϋποθέσεις όπως πχ (α) σε περίπτωση διαδοχής των μετοχών σε μη δικηγόρους (β) όπου οι μέτοχοι παύουν να είναι δικηγόροι που ασκούν το επάγγελμα και νοουμένου πάντοτε ότι το κύλυμα υφίσταται για περίοδο 12 μηνών.

Γίνεται συγκεκριμένη πρόνοια στο Εδάφιο 6 Γ (10) ότι Δικηγόρος ο οποίος συμμετέχει ή εργοδοτείται από εταιρεία Δικηγόρων εμφανίζεται ενώπιον Δικαστηρίου εκ μέρους της ΔΕΠΕ. Διορισμός δε δικηγόρου όπως προνοείται στο Εδάφιο (11) στο όνομα εταιρείας Δικηγόρων θεωρείται σαν διορισμός όλων των Δικηγόρων της Εταιρείας.

Σύμφωνα με το Άρθρο 6 Δ, ο μέτοχος σε ΔΕΠΕ δεν έχει προσωπική ευθύνη για οποιοδήποτε χρέος της ΔΕΠΕ χωρίς τούτο να επηρεάζει τους Διοικητικούς Συμβούλους της ΔΕΠΕ οι οποίοι έχουν ευθύνη για τυχόν αμέλεια.

Σύμφωνα με την Διάταξη του Άρθρου 6 Ε από 01/1/2010 είναι υποχρεωτική εκ μέρους του Δικηγόρου η ασφαλιστική σύμβαση για παροχή κάλυψης έναντι ευθύνης για επαγγελματική αμέλεια.

Τέλος σύμφωνα με το Άρθρο 7 μέσα στις αρμοδιότητες του Νομικού Συμβουλίου είναι και η δυνατότητα να παρέχει ειδική άδεια σε Δικηγόρο αναγνωρισμένου κύρους από το εξωτερικό , να εμφανιστεί ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου της Δημοκρατίας για να δικηγορήσει σε οποιαδήποτε υπόθεση νοούμενου ότι θα εμφανιστεί μαζί με δικηγόρο που ασκεί το επάγγελμα στην Κύπρο.

Άσκηση του Επαγγέλματος

Στο Μέρος ΙΙΙ Άρθρα 10 έως 14 γίνεται πρόνοια για την άσκηση του επαγγέλματος. Σύμφωνα με το Άρθρο 11 μόνο οι εγγεγραμμένοι Δικηγόροι αδειούχοι σε ετήσια βάση από το Συμβούλιο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου και που έχουν καταβάλει τα οφειλόμενα στο Ταμείο Συντάξεως δικαιούνται να ασκούν την δικηγορία.

Η πρόνοια δεν εφαρμόζεται σε Νομικούς Λειτουργούς του Γενικού Εισαγγελέα και Κυβερνητικούς Λειτουργούς εξουσιοδοτημένους από τον Γενικό Εισαγγελέα Δικηγόρων , που εμφανίζονται ενώπιον του Δικαστηρίου εφόσον κατέχουν τα προσόντα για εγγραφή στο Μητρώο Δικηγόρων. Επίσης εξαιρούνται οι δημόσιοι κατήγοροι οι οποίοι υπάγονται στην Νομική Υπηρεσία.

Η ετήσια άδεια εκπνέει την 31/12 κάθε χρόνου και ανανεώνεται με την καταβολή καθορισμένων δικαιωμάτων. Υπάρχει υποχρέωσης καταβολής των δικαιωμάτων εντός 3 μηνών από την λήξη της άδειας , διαφορετικά επιβάλλεται πρόστιμο ίσον με το ποσό του δικαιώματος απόκτησης της άδειας. Πρόσωπο το οποίο ασκεί την δικηγορία χωρίς να

είναι εγγεγραμμένο ή χωρίς να είναι κάτοχος ετήσιας άδειας που ισχύει κατά τον χρόνο της άσκησης της δικηγορίας . διαπράττει ποινικό αδίκημα σύμφωνα με το Άρθρο 11 (3) και υπόκειται σε φυλάκιση που δεν υπερβαίνει τους 3 μήνες ή σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις ΛΚ 500. Καμία δίωξη δεν ασκείται χωρίς την συγκατάθεση του γενικού Εισαγγελέα. Περαιτέρω , σύμφωνα με το Άρθρο 11 (4) το πρόσωπο αυτό εμποδίζεται από του να διεκδικεί δικηγορική αμοιβή , και υποχρεούται να επιστρέψει αυτήν αν την έχει εισπράξει.

Για μια ακόμη φορά διευκρινίζεται στο Άρθρο 11 (5) ότι η σύνταξη καταστατικών εταιρείας είναι έργο του Δικηγόρου, ο οποίος το βεβαιώνει ενυπογράφως και θέτει δίπλα στην υπογραφή του, σφραγίδα του με τα στοιχεία του. Κάθε ιδρυτικό έγγραφο ή καταστατικό που συντάσσεται κατά παράβαση της πρόνοιας αυτής θεωρείται άκυρο. Ο Δικηγόρος ο οποίος ασκεί το επάγγελμα απαγορεύεται να υπογράψει ιδρυτικά έγγραφα, όπως και καταστατικά που δεν έχουν συνταχθεί από τον ίδιο. Οι παραβιάζοντες τις πρόνοιες αυτές υπόκεινται σε ποινή φυλάκισης που δεν υπερβαίνει τους 3 μήνες ή τις ΛΚ 500. Σε περίπτωση δεύτερης ή μεταγενέστερης καταδίκης η ποινή φυλάκισης διπλασιάζεται στους 6 μήνες και το πρόστιμο στις 750 ΛΚ.

Περαιτέρω γίνεται πρόνοια ότι πρόσωπο το οποίο αναλαμβάνει ή εμφανίζεται ή διαφημίζει ως αποδεχόμενο την σύνταξη ιδρυτικού ή καταστατικού εγγράφου εταιρείας διώκεται και τιμωρείται με ποινή φυλάκισης που δεν υπερβαίνει τους 3 μήνες , ή χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις ΛΚ 500. Ποινικοποιείται λοιπόν η σύνταξη αλλά και η ανάληψη εντολών και διαφήμιση.

Όσον αφορά τους νέους Δικηγόρους , γίνεται πρόνοια στο Άρθρο 11 Α του Νόμου ότι δεν δικαιούνται να εμφανιστούν ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου κατά την Ακρόαση υπόθεσης στην άσκηση δευτεροβάθμιας δικαιοδοσίας όπως και κατά την Ακρόαση υπόθεσης ενώπιον Κακουργιοδικείου εάν δεν έχουν συμπληρώσει 2 έτη άσκησης.

Στο Άρθρο 12 γίνεται πρόνοια ότι πρώην Δικαστές δεν δικαιούνται να εμφανιστούν ενώπιον Δικαστηρίου για 1 χρόνο μετά την αποχώρηση ή αφυπηρέτηση τους από το Δικαστικό αξίωμα.

Σύμφωνα με το Άρθρο 13 του Νόμου ο Δικηγόρος οφείλει να εκθέτει σε περίοπτη θέση στο Γραφείο του τους Καταλόγους Δικαιωμάτων και Διαδικαστικούς Κανονισμούς για έξοδα. Τόσο σε σχέση με Δικαστηριακές και μη Δικαστηριακές υποθέσεις.

Τέλος με το Άρθρο 14 το Δικαστήριο κέκτηται εξουσία να διατάξει Δικηγόρο να πληρώσει τα έξοδα της διαδικασίας όπου κρίνει ότι η διαδικασία ήταν κακόβουλη ή χωρίς εύλογη ή πιθανή αιτία ή όπου το Δικαστήριο κρίνει ότι ο Δικηγόρος χρησιμοποιώντας απάτη εξώθησε τον πελάτη στην διαδικασία. Πριν την έκδοση του Διατάγματος ο Δικηγόρος ακούεται. Ένα τέτοιο Διάταγμα υπόκειται σε αναθεώρηση από το Ανώτατο Δικαστήριο.

Νομική Έρευνα

«Γηράσκω αεί διδασκόμενος» έλεγαν οι αρχαίοι ημών πρόγονοι. Αυτό ισχύει με μεγάλη επίταση στο επάγγελμα του Δικηγόρου. Κανένας δεν παίρνει το πτυχίο της Νομικής και με αυτό θεωρεί τον εαυτό του σαν φτασμένο Νομικό ή Δικηγόρο. Στο Πανεπιστήμιο μέσα από την διδασκαλία και την έρευνα και την πρώτη τριβή με την Νομική Επιστήμη , ο καλός φοιτητής εξοπλίζεται με τα στοιχειώδη εφόδια για να αναπτύξει την προσωπικότητα του σαν Δικηγόρος. Η

Δικηγορία είναι επιστήμη αλλά και τέχνη . Μέσα από την τριβή θα αναπτύξει τις προσωπικές ικανότητες του και θα αναδειχθεί σε κορυφαίο, καλό, μέτριο ή κακό Δικηγόρο. Σε όλα τα στάδια της σταδιοδρομίας του ο Δικηγόρος καθίσταται μελετητής σε ημερήσια βάση. Κάθε μέρα που περνά διαβάζει και μαθαίνει κάτι νέο και μέσα από την πείρα του επίσης διδάσκεται το τι πρέπει να κάνει και τι να αποφεύγει στην άσκηση της Δικηγορίας. Δεν υπάρχει τίποτα στατικό στον Νόμο. Παρόλον ότι ο Δικηγόρος δεν μπορεί και να είναι εγκυκλοπαίδεια Νομικών γνώσεων μέσα από την συνεχή έρευνα και μελέτη στην προετοιμασία των υποθέσεων του , αλλά και γενικότερα μέσα από την άσκηση της Δικηγορίας , καθημερινά γίνεται καλύτερος και τελειοποιεί τον εαυτό του. Χρησιμοποιεί την εμπειρία του για να είναι πάντοτε πιο αποτελεσματικός. Αντιμετωπίζει συγκεκριμένα προβλήματα με περίσκεψη, με συμπεράσματα και σχέδιο δράσης. Αντλεί από τις εμπειρίες και γνώσεις του. Η έρευνα αποτελεί ένα απαραίτητο εφόδιο το οποίο θα τον συνοδεύει σε όλη του την ζωή. Για τον σκοπό αυτό θα πρέπει να γνωρίζει τα εργαλεία του επαγγέλματος , που να τα εντοπίζει και πώς να τα χρησιμοποιεί.

Ο Κύπριος δικηγόρος είναι επιφορτιζόμενος με αυξημένα καθήκοντα, με δεδομένο ότι :

(α) Στην Κύπρο πρέπει να γνωρίζει και να εφαρμόζει τις αρχές του Αγγλικού Δικαίου τόσο του Κοινοδικαίου όσο και τις Αρχές της Επείκειας.

(β) Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας και τις ιδιομορφίες του.

(γ) Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο όπως και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

(δ) Το Κυπριακό Δίκαιο όπως υιοθετήθηκε με το Σύνταγμα του 1960 και ίσχυε κατά την ημέρα της Ανεξαρτησίας τον Αύγουστο του 1960.

(ε) Την εξέλιξη του Δικαίου μέσα από νομοθετήματα και κανονισμούς της Κυπριακής Βουλής και των Εκτελεστικών Οργάνων της Κυπριακής Δημοκρατίας αλλά και τις αποφάσεις των Κυπριακών Δικαστηρίων από το 1960 και έπειτα.

Το σύστημα δεν είναι εύκολο , ιδιαίτερα αν λάβει κανείς υπόψη του ότι στην Κύπρο η ακαδημαϊκή ενασχόληση με πτυχές του Κυπριακού Δικαίου μέχρι σήμερα , που δειλά δειλά άρχισε να προβάλλει με την λειτουργία πανεπιστημιακών νομικών σχολών , ήταν ανύπαρκτη.

Πτυχές του Δικαίου απασχόλησαν μέχρι σήμερα Δικαστές , με την έκδοση βιβλίων τους όπως πχ Το Δίκαιο της Απόδειξης του Πρώην Δικαστή Ανωτάτου Δικαστηρίου , Τάκη Ηλιάδη , για τα Προνομιακά Εντάλματα του Πέτρου Αρτέμη , νυν Πρόεδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου , για τα Αστικά Αδικήματα των Αρτέμη και Ερωτοκρίτου επίσης Δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου, για την Ποινική Δικονομία το εύχρηστο βιβλίο των Λοίζου και Πική επίσης Δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου, για το Συνταγματικό και Διοικητικό Δίκαιο του Α. Λοίζου π.π. Αν. Δικαστηρίου , για το Οικογενειακό Δίκαιο τα βιβλία των Σεργίδη και Λιασιδή Δικαστών του Οικογενειακού Δικαστηρίου όπως επίσης και βιβλία Δικηγόρων εγνωσμένου κύρους όπως πχ το Δίκαιο της Απόδειξης του αείμνηστου Γ. Κακογιάννη. Πολυάριθμα είναι επίσης τα βιβλία του πρώην Γενικού Εισαγγελέα , Κρίτωνος Τορναρίτη όπως και οι μονογραφίες του όπως επίσης και του βοηθού Γενικού Εισαγγελέα Λουκή Λουκαϊδη. Όμως δεν υπήρξε συστηματική μελέτη και έρευνα Πανεπιστημιακού Επιπέδου από Καθηγητές Πανεπιστημίων σε πτυχές του Κυπριακού Δικαίου όπως στο εξωτερικό.

Τα Νομικά δε Περιοδικά τα οποία κυκλοφόρησαν είναι αυτό του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου , το Κυπριακό Νομικό Βήμα , και η Επιθεώρηση Κυπριακού Δικαίου. Σίγουρα δεν έχουμε τα βοηθήματα τα οποία υπάρχουν στην Αγγλία και που θα δούμε πιο κάτω.

Βασικό εφόδιο κάθε Δικηγόρου είναι ασφαλώς η εγκυκλοπαιδική σειρά των Halsbury's Laws of England 3^η και 4^η έκδοση και οι αναθεωρήσεις αυτής ως επίσης και τα Halsbury's Statutes 3^η και 4^η έκδοση. Χρήσιμη επίσης στην Κύπρο είναι η εγκυκλοπαίδεια English and Empire Digest στην οποία συμπεριλαμβάνονται και αποφάσεις Δικαστηρίων της Κοινοπολιτείας. Για τον Δικηγόρο που ασκεί την Δικηγορία απαραίτητη εγκυκλοπαίδεια είναι η Atkins Court Forms και η Encyclopedia of Forms and Precedents . Στην Atkins μπορεί κανείς να εντοπίσει τόσο τον Νόμο σε συντομία όσο και την πρακτική η οποία ακολουθείται αλλά και τον τύπο των Δικαστηριακών Εγγράφων. Στο Encyclopedia of Forms and Precedents δύναται να εντοπίσει κανείς τύπους εγγράφων πάσης φύσεως όπως συμβάσεις , διαθήκες κλπ. Στην σειρά Halsbury's τόσο για τους Νόμους όσο και για τα νομοθετήματα του Αγγλικού Κοινοβουλίου και της Δευτερογενούς Νομοθεσίας μπορεί να εντοπίσει κανείς την νομολογία των Αγγλικών Δικαστηρίων και την παράθεση του Δικαίου κατά θέμα όπως και κατά νομοθέτημα. Τέτοιου είδους σειρές , πραγματικά είναι ανύπαρκτες στην Κύπρο και ευελπιστεί κανείς ότι ίσως τώρα με την ίδρυση των Νομικών Σχολών τούτο καταστεί εφικτό στο εγγύς μέλλον. Η Κύπρος δεν στερείται από νομικά μυαλά , το δε επίπεδο της Δικηγορίας αλλά και των Δικαστηρίων συνεχώς βελτιώνεται.

Την δεκαετία του 1980 νεαρός Δικηγόρος , σε συνέντευξη μου σε δημοφιλές περιοδικό όχι νομικής φύσης , είχα χαρακτηρίσει την Δικαιοσύνη στην Κύπρο σαν Δικαιοσύνη των μετριότητων. Δήλωση η οποία είχε προκαλέσει την αντίδραση Δικαστών κυρίως. Όμως ήταν μια δήλωση που αντανάκλασε πιστεύω στην πραγματικότητα. Όταν κρίνεται η Δικαιοσύνη και το δικηγορικό επάγγελμα κρίνεται και ο μέσος όρος και το γενικό επίπεδο , δεν κρίνονται οι αριστοί Δικαστές και Δικηγόροι , αλλά και ούτε και τα κακά παραδείγματα αυτών . Κρίνεται ο μέσος όρος.

Σήμερα μπορώ να πω ότι υπήρξε ουσιαστική βελτίωση στο επίπεδο του Ανωτάτου Δικαστηρίου και τούτο οφείλεται και στο γεγονός ότι , Δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην πλειοψηφία τους έχουν καλύτερα ακαδημαϊκά προσόντα και ευρύτερη πείρα από ότι στο παρελθόν. Περισσότεροι Δικηγόροι τα τελευταία χρόνια , ίσως τα τελευταία 30 χρόνια συνέχισαν τις σπουδές τους και απέκτησαν μεταπτυχιακά πτυχία. Την σήμερα ημέρα σχεδόν όλοι οι Δικηγόροι εξασφαλίζουν με κόπο και μόχθο βέβαια μεταπτυχιακό και ειδίκευση σε τομείς του Δικαίου. Πολλοί εξασφαλίζουν ακόμα και τρίτο και τέταρτο πτυχίο. Κάποιοι από αυτούς θα καταλήξουν ασφαλώς στο Δικαστικό Σώμα, οπότε αναμένεται περαιτέρω βελτίωση της κατάστασης. Στο επίπεδο του Επαρχιακού Δικαστηρίου επίσης υπήρξε σχετική βελτίωση παρόλον ότι το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο που ορίζει τους Δικαστές αντιμετωπίζει προβλήματα στο ότι πετυχημένοι Δικηγόροι αποφεύγουν για διάφορους λόγους να υποβάλλουν αιτήσεις για διορισμό στο Δικαστικό Σώμα. Σίγουρα η μισθοδοσία και οι συνθήκες εργασίας είναι πολύ καλύτερες από ότι στο παρελθόν. Όμως σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να συγκριθούν ακόμα με τα εισοδήματα και τις συνθήκες εργασίας πετυχημένων Δικηγόρων ακόμα και των μέσων Δικηγόρων. Επιπρόσθετα το γεγονός ότι ο διορισμός στο Δικαστικό Σώμα συνεπάγεται διορισμό στην κατώτατη βαθμίδα , με την ελπίδα ανέλιξης μετά από μακρά υπηρεσία , αποθαρρύνει πολλούς δικηγόρους από το να ασχοληθούν με το θέμα. Οι μεταθέσεις επίσης εκτός της Επαρχίας του Δικαστή σε άλλες Επαρχίες, το σύστημα στην πράξη προαγωγών που έχει καθιερωθεί δεν συντείνουν προς την ενθάρρυνση υποψηφιοτήτων πετυχημένων Δικηγόρων στον ιδιωτικό τομέα. Αυτό κατά την γνώμη μου μειώνει σημαντικά το

επίπεδο της Δικαιοσύνης στα Επαρχιακά και άλλα Δικαστήρια τουλάχιστον στις κατώτερες θέσεις. Σε επίπεδο Προέδρων σίγουρα μετά από την τριβή πολλών ετών η απόδοση είναι βελτιωμένη.

Εκτός από τις πιο πάνω νομικές σειρές στην Αγγλία, υπάρχουν και εκδίδονται εξειδικευμένες εκδόσεις αποφάσεων των Αγγλικών Δικαστηρίων όπως τα Criminal Appeal Reports, τα Family Law Reports , τα Lloyd's Law Reports, για θέματα ναυτικού δικαίου και ασφαλειών και τα Road Traffic Reports , τα Simon's Tax Cases , τα Times Law Reports και άλλες σειρές. Όσον αφορά νομικά περιοδικά υπάρχει πληθώρα στον κόσμο του Αγγλοσαξονικού Δικαίου , όπως πχ το Cambridge Law Review, το Modern Law Review, το Law Quarterly Review , και στα θέματα του Ευρωπαϊκού το Common Market Law Review και το European Law Review. Στα θέματα του Ευρωπαϊκού Δικαίου υπάρχει ασφαλώς η επίσημη εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αλλά και η έκδοση της Νομολογίας του ΔΕΚ (Δικαστηρίου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων). Επίσης υπάρχει η σειρά Common Market Law Reports. Στα θέματα της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρώπινων Δικαιωμάτων εκδίδονται οι Αποφάσεις του ΕΔΑΔ και βεβαίως πολυάριθμες εκδόσεις του ίδιου Δικαστηρίου καλύπτουν όλο το φάσμα του Δικαίου όπως και αυθεντίες νομικών και δικηγόρων. Όσον αφορά το διαδίκτυο τόσο για τα θέματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και στην Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου υπάρχουν ιστοσελίδες όπως πχ. www.curia.europa.eu για το ΔΕΚ και www.echr.coe.int για το ΕΔΑΔ . Για την Αγγλική Νομολογία βλέπε www.bailii.org και για την Αγγλική Νομοθεσία www.opsi.gov.uk . Χρήσιμες επίσης ιστοσελίδες είναι το Lexis Nexis Butterworths , το Lawtel και το Westlaw.

Επίσης να σημειωθεί ότι εκδίδεται Index σειράς νομολογίας των Αγγλικών Δικαστηρίων από το Incorporated Council of Law Reporting ICLR σε μηνιαία και ετήσια βάση στο οποίο συμπεριλαμβάνονται αποφάσεις Αγγλικών Δικαστηρίων της σειράς All ER (All England Reports), WLR (Weekly Law Reports) Lloyd's Reports , Road Traffic Reports , Simon's Tax Cases ,Local Government Reports και άλλες. Το Ευρετήριο αυτό είναι πάρα πολύ χρήσιμο και χρησιμοποιείται συχνά από Δικηγόρους .

Στην Κύπρο υπάρχουν δύο βιβλιοθήκες οι οποίες είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν από τους Δικηγόρους. Αυτές είναι του Ανωτάτου Δικαστηρίου και η άλλη στο γραφείο του γενικού Εισαγγελέα . Στα κατά τόπους Επαρχιακά Δικαστήρια υπάρχουν περιορισμένης έκτασης βιβλιοθήκες.

Η Κυπριακή Νομολογία είναι δημοσιευμένη σε δύο σειρές. Στις αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου οι οποίες χωρίζονται σε 3 μέρη , Μέρος 1^ο Αστικής Φύσεως Υπόθεσεις, Μέρος 2^ο Ποινικές και Μέρος 3^ο Συνταγματικού και Διοικητικού Δικαίου. Μέχρι τα μέσα περίπου του 1989 οι Αποφάσεις εκδίδονταν και δημοσιεύονταν στην Αγγλική Γλώσσα και η σειρά ήταν γνωστή σαν Cyprus Law Reports. Ο πρώτος τόμος είχε εκδοθεί το 1883 με την ανάθεση διαχείρισης της Κύπρου στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η δεύτερη σειρά είναι αυτή των JSCC (Judgments of the Supreme Court of Cyprus) στην οποία δημοσιεύοντο και ορισμένες επιλεγμένες αποφάσεις Επαρχιακών Δικαστηρίων σπουδαιότητας. Επίσης δημοσιεύονταν πριν την επίσημη έκδοση τους στις Αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου ή Cyprus Law Reports αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Γενικώς παρατηρείται καθυστέρηση στην δημοσίευση των αποφάσεων και την σήμερα ημέρα οι περισσότεροι δικηγόροι κάνουν χρήση της ιστοσελίδας Leginet με συνδρομή όπου μπορούν να εντοπίσουν και τυπώσουν όλες τις αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου όπως και πρωτογενή νομοθεσία.

Την έκδοση των αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου την ανέλαβε το Συμβούλιο Εκδόσεων Αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου απαρτιζόμενο από Δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου , τον Γενικό Εισαγγελέα και Πρόεδρο και Γραμματέα του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου. Υπάρχουν επίσης εκδόσεις αποφάσεων του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών όπως και του Δικαστηρίου Ελέγχου Ενοικιάσεων. Αποφάσεις από τα δύο αυτά Δικαστήρια που καταλήγουν κατ'έφεση ή για εκδίκαση νομικών σημείων που είναι και οι πλέον σημαντικές εντοπίζονται στα Cyprus Law Reports ή στις αποφάσεις το Ανωτάτου στα Ελληνικά. Όσον αφορά την νομοθεσία εκτός από το Leginet αυτή εντοπίζεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας και στα Παραρτήματα της, τα πλέον σημαντικά εκ των οποίων είναι το Πρώτο Παράρτημα στο οποίο δημοσιεύονται οι Νόμοι που θεσπίζει η Βουλή των Αντιπροσώπων ,στο Δεύτερο Παράρτημα που είναι οι Κανονισμοί του Ανωτάτου για τις ενώπιον του διαδικασίες και στο Τρίτο Παράρτημα στο οποίο δημοσιεύεται η Δευτερογενής Νομοθεσία.

Όσον αφορά την δευτερογενή νομοθεσία συμπεριλαμβανομένων και κανονισμών διαδικαστικής φύσεως που ίσχυαν μέχρι ανεξαρτησίας το 1960 αυτή είναι δημοσιευμένη σε 2 τόμους SLI και SLII (Subsidiary Legislation) κληρονομιά της Αγγλικής Αποικιοκρατίας. Στον Τόμο SLII εντοπίζονται και οι Κανονισμοί Πολιτικής Δικονομίας στην αρχική τους μορφή. Σήμερα έχουν επαναδημοσιευτεί σε ενοποιημένη μορφή και υπάρχει επίσης έκδοση των διαδικαστικών κανονισμών από το Γραφείο Επιτρόπου Νομοθεσίας . Έχουν εκδοθεί επίσης ευρετήρια των Αποφάσεων των Κυπριακών Δικαστηρίων μέχρι το 1957 από τον Μ. Zekia Πρώην Δικαστή Ανωτάτου Δικαστηρίου επί Αγγλοκρατίας και μέχρι το 2004 από τον Κ. Καλλή πρώην Αρχιπρωτοκολλητή και μετέπειτα Δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου και τον Ι. Παπαδόπουλο πρώην Δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Επίσης έχει εκδοθεί στον τομέα του Συνταγματικού και Διοικητικού Δικαίου ευρετήριο αποφάσεων μέχρι το 1980 από τον ίδιο, στο οποίο συμπεριλαμβάνονται και αποφάσεις του πρώην Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου (SCCR) της περιόδου 1960-1963.

Τελειώνοντας θα ήθελα να τονίσω ότι δυστυχώς ο εντοπισμός του δικαίου από τον Κύπριο Δικηγόρο δεν είναι εύκολη υπόθεση. Απαιτεί πολλή υπομονή , επιμονή και χρόνο ενόψει του ότι το εφαρμοστέο δίκαιο μπορεί να εντοπιστεί μέσα από μια αρκετά περίπλοκη έρευνα των πιο πάνω πηγών.

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Στο Μέρος V γίνεται πρόνοια για τους Δικηγορικούς Συλλόγους και συγκεκριμένα στα Άρθρα 18 -25. Οι πρόνοιες για δικηγορικούς συλλόγους εισήχθησαν όπως έχουμε δει επί Αγγλοκρατίας και από το έτος 1955. Κάθε ζετία ο Πρόεδρος της Επιτροπής του Τοπικού Δικηγορικού Συλλόγου συγκαλεί τακτική γενική συνέλευση σε τόπο που ορίζεται αλλά και σε χρόνο που καθορίζεται από το Συμβούλιο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου για την διεξαγωγή των Τακτικών Γενικών Συνελεύσεων των Τοπικών Δικηγορικών Συλλόγων.

Το αρχαιότερο μέλος του Τοπικού Δικηγορικού Συλλόγου προεδρεύει και απαρτία αποτελεί το ¼ των μελών. Αν δεν υπάρχει απαρτία η Συνέλευση αναβάλλεται για την επόμενη εβδομάδα οπότε 10 παρόντες δικηγόροι αποτελούν απαρτία. Οι υποψηφιότητες υποβάλλονται στην Επιτροπή του Τοπικού Δικηγορικού Συλλόγου μια εβδομάδα ενωρίτερον. Η Γενική Συνέλευση προχωρεί στην εκλογή 1 Προέδρου και 4 Μελών, εάν τα Μέλη του Τοπικού Συλλόγου δεν υπερβαίνουν τους 50 , Πρόεδρον και 6 Μελών για Τοπικούς Συλλόγους όχι μεγαλύτερους των 150 και 8 Μέλη εάν το σύνολο των Μελών δεν είναι μεγαλύτερο των 300 και 10 Μέλη πλέον ο Πρόεδρος για το Τοπικό με μέλη με μεγαλύτερο αριθμό των 300. Η Επιτροπή διορίζει από τα Μέλη της τον Αντιπρόεδρο, Γραμματέα και τον Ταμεία. Μετά την εκλογή της Επιτροπής του Τοπικού Δικηγορικού Συλλόγου η Συνέλευση προχωρεί στην εκλογή από τα Μέλη του Τοπικού Δικηγορικού Συλλόγου 1 Δικηγόρου μέλους του Συμβουλίου του Παγκύπριου Δικηγορικού

Συλλόγου ο οποίος πρέπει να έχει τουλάχιστον 10ετή άσκηση του επαγγέλματος. Κάθε Επιτροπή του Τοπικού Δικηγορικού Συλλόγου συνεισφέρει κατ' ετος προς το Συμβούλιο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου 1 Λίρα για κάθε Δικηγόρο από την ετήσια συνδρομή που δεν υπερβαίνει το ποσό των 5 Λιρών για κάθε Δικηγόρο.

Συμφώνα με το Άρθρο 10 η Επιτροπή του Τοπικού Δικηγορικού Συλλόγου δύναται και όπου υπάρχει αίτηση τουλάχιστον του ¼ του συνόλου των Μελών του Τοπικού Δικηγορικού Συλλόγου οφείλει να συγκαλεί Έκτακτη Γενική Συνέλευση για συζήτηση και λήψη απόφασης για οποιοδήποτε θέμα.

ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Σύμφωνα με το Άρθρο 21 ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας (ή στην απουσία του ο Βοηθός) ανά Ζετία και όχι αργότερο της 28^{ης} Φεβρουαρίου συγκαλεί την Τακτική Γενική Συνέλευση όλων των Δικηγόρων που ασκούν το επάγγελμα στην Δημοκρατία και η οποία λαμβάνει χώρα στην Λευκωσία.

Οι υποψηφιότητες υποβάλλονται στο Συμβούλιο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου το αργότερο μέχρι την μεσημβρία της ίδιας ημέρας της προηγούμενης εβδομάδας των εκλογών. Δίδεται ειδοποίηση τουλάχιστον 14 ημερών για την Συνέλευση χωρίς η παράλειψη να δημιουργεί ακυρότητα. Ο αιρετός Πρόεδρος του Συμβουλίου προεδρεύει της Συνέλευσης και 40 Δικηγόροι αποτελούν απαρτία. Σε περίπτωση ισοψηφίας ο Γενικός Εισαγγελέας έχει νικώσα ψήφο. Δέκα παρόντες Δικηγόροι αποτελούν απαρτία σε εξ αναβολής Συνέλευση για την ίδια ώρα και ημέρα της επόμενης εβδομάδας.

Η Τακτική Γενική Συνέλευση εκλέγει τον Πρόεδρο με 12 ετή τουλάχιστον πείρα και 4 Δικηγόρους εκ των οποίων ο ένας να έχει τουλάχιστον 10 ετή πείρα σαν Μέλη του Συμβουλίου του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου.

Επιπλέον εκλέγει 3 Δικηγόρους εκ των οποίων οι 2 πρέπει να έχουν 15ετή πείρα σαν Μέλη του Πειθαρχικού Συμβουλίου. Πρόνοια για Έκτακτη Γενική Συνέλευση γίνεται στο Άρθρο 22. Εκτάκτως γίνεται σύγκληση Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης από το Συμβούλιο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου ή όποτε υπάρχει γραπτή έγκριση 75 τουλάχιστον Δικηγόρων.

Σύμφωνα με το Άρθρο 23 το Συμβούλιο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου αποτελείται από τον Γενικό Εισαγγελέα (ή τον βοηθό σε περίπτωση κωλύματος) ως ex officio Μέλη, από τον Πρόεδρο ο οποίος εκλέγεται ως ανωτέρω, τους Προέδρους των Τοπικών Δικηγορικών Συλλόγων, τους Δικηγόρους που εκλέγονται σαν Μέλη του ως επίσης και από τα 4 Μέλη που εκλέγονται από την Τακτική Γενική Συνέλευση του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου. Το Συμβούλιο εκλέγει τον Αντιπρόεδρο, Γραμματέα και Ταμεία. Η πρόνοια του Άρθρου 23 (4) του Νόμου είναι σημαντική, δεδομένου ότι καθορίζει ότι ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας «ως ηγέτης του Δικηγορικού Σώματος Κύπρου» είναι ο Επίτιμος Πρόεδρος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου και δικαιούται να συμμετέχει σε όλες τις συνεδρίες αυτού καθώς και του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου.

Σημαντικές είναι επίσης οι πρόνοιες του Άρθρου 24 του Νόμου οι οποίες καθορίζουν τις εξουσίες του Συμβουλίου του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου. Το Συμβούλιο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου εξετάζει όλα τα θέματα που αφορούν το επάγγελμα και προβαίνει σε τέτοιες ενέργειες επ' αυτών τις οποίες ήθελε θεωρήσει σκόπιμες. Χωρίς επηρεασμό της διάταξης αυτής έχει τις πιο κάτω εξουσίες :

(α) Να διαφυλάττει την τιμή και ανεξαρτησία του Δικηγορικού Σώματος και να υπερασπίζεται αυτό έναντι της δικαστικής και της εκτελεστικής εξουσίας.

(β) Να ρυθμίζει θέματα σχετικά με την άσκηση και δεοντολογία του επαγγέλματος

(γ) Να απαντά σε ερωτήσεις και να αποφασίζει σε ζητήματα που αφορούν την επαγγελματική δεοντολογία και άσκηση.

(δ) Να εξετάζει και όταν θεωρεί αυτό σκόπιμο να υποβάλλει εκθέσεις επί της υπάρχουσας νομοθεσίας και επί οποιοδήποτε άλλων νομικών θεμάτων που υποβάλλονται σε αυτό ή να προβαίνει σε συστάσεις προς την Κυβέρνηση για το επιθυμητό εισαγωγής οποιασδήποτε νομοθεσίας.

(ε) Να αντιπροσωπεύει το Σώμα των Δικηγόρων.

(στ) να προάγει καλές σχέσεις και κατανόηση μεταξύ του Δικηγορικού Σώματος και του κοινού.

(ζ) να προασπίζει το δημόσιο δικαίωμα της προσφυγής στα Δικαστήρια και της αντιπροσώπευσης με δικηγόρο ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου.

(η) να καθορίζει τις εξουσίες και λειτουργίες των Επιτροπών των Τυπικών Δικηγορικών Συλλόγων επιπρόσθετα από αυτές που χορηγούνται με το Νόμο αυτό.

(θ) να μεριμνά για τη συνεχή νομική επιμόρφωση των δικηγόρων.

(ι) να διαπραγματεύεται με τους δικηγορικούς υπαλλήλους ή τις συντεχνίες τους εκ μέρους όλων των δικηγόρων και να συνίσταται συλλογικές συμβάσεις που ρυθμίζουν τους μισθούς και άλλους όρους εργοδότησης των δικηγορικών υπαλλήλων.

(ια) να καθορίζει τις αμοιβές των δικηγόρων για εξωδικαστηριακές υποθέσεις.

(ιαα) να καθορίζει το ύψος του καταβλητέου δικαιώματος έκδοσης της ετήσιας άδειας.

(ιβ) να εκδίδει κανονισμούς που να ρυθμίζουν και να καθορίζουν οποιοδήποτε από τα πιο πάνω θέματα, υπό την επιφύλαξη ότι οι κανονισμοί αυτοί θα εγκριθούν από την πλειοψηφία της γενικής συνέλευσης των δικηγόρων.

(ιγ) να ιδρύει, λειτουργεί και διαχειρίζεται ταμεία ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, ταμεία προνοίας, ασφαλιστικά ταμεία και για το σκοπό αυτό να συνάπτει συμβάσεις με οποιοδήποτε πρόσωπο, οργανισμό ή εταιρεία και να ρυθμίζει τα θέματα που αφορούν την ίδρυση, λειτουργία, διαχείριση, πρακτική και διαδικασίες κατά τρόπο που κρίνει σκόπιμο.

(ιδ) να ιδρύει, λειτουργεί και διαχειρίζεται σχέδιο, σύστημα ή ταμείο παροχής νομικής πληροφορικής περιλαμβανομένης της ηλεκτρονικής πληροφόρησης και για το σκοπό αυτό συνάπτει συμβάσεις με οποιοδήποτε πρόσωπο, οργανισμό ή εταιρεία που να επιβάλει στα μέλη του τέλος, εισφορά, ή δικαίωμα το οποίο είναι αναγκαίο για την ίδρυση, λειτουργία και διαχείριση οποιουδήποτε τέτοιου σχεδίου, συστήματος ή ταμείου.

(ιε) να προβαίνει στη συγγραφή, έκδοση, δημοσίευση και κυκλοφορία οποιωνδήποτε εντύπων, όταν τούτο κρίνει σκόπιμο, ή εύλογο και να πωλεί και επιβάλλει οποιοδήποτε τέλος, εισφορά, συνδρομή ή δικαίωμα κρίνει σκόπιμο.

Σύμφωνα με το Άρθρο 24 (2) του Νόμου , Κανονισμοί που εκδίδονται από το Συμβούλιο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου , δυνάμει των πιο πάνω προνοιών αποστέλλονται από τον Πρόεδρο του και δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας και με την δημοσίευση δεσμεύονται όλοι οι Δικηγόροι που ασκούν το επάγγελμα. Κάθε δε Δικηγόρος ο οποίος τους παραβαίνει διαπράττει πειθαρχικό αδίκημα. Πρόκειται για μια νομοθετικής φύσεως πρόνοια η οποία όμως δεσμεύει μόνο τους Δικηγόρους. Επίσης καθορίζεται στο Άρθρο 24 (4) ότι το Συμβούλιο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου δύναται να εμφανίζεται ενώπιον οποιουδήποτε Δικαστηρίου με οποιοδήποτε από τα Μέλη του ή με Δικηγόρο.

Να σημειωθεί ότι σύμφωνα με το Άρθρο 25 το Συμβούλιο συστήνει υποεπιτροπές σε θέματα που καθορίζονται όπως Νομοθεσίας ,Άσκηση του Επαγγέλματος και Δεοντολογίας, και Εκτελεστικής Υποεπιτροπής . Σήμερα λειτουργεί

επίσης Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Δεν προνοείται στον Νόμο ποια δυνατόν να είναι τα Μέλη των υποεπιτροπών.

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΧΟΡΗΓΗΜΑΤΑ

Στο Μέρος VI Άρθρα 26-29 γίνεται πρόνοια για συντάξεις και χορηγήματα Δικηγόρων. Αυτά διέπονται σύμφωνα με το Άρθρο 26 από Κανονισμούς οι οποίοι εκδίδονται από το Συμβούλιο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου και οι οποίοι τυγχάνουν της έγκρισης του Υπουργικού Συμβουλίου. Καθιερύεται ταμείο σύνταξης Δικηγόρων για συντάξεις και χορηγήματα σε Δικηγόρους εισφορείς οι οποίοι αφυπηρετούν και σε περίπτωση θανάτους τους στις χήρες και ορφανά τους.

Οι Κανονισμοί προνοούν για την σύσταση Διοικητικού Συμβουλίου τις εξουσίες του Συμβουλίου και επενδύσεις του Ταμείου. Επίσης προνοούν για την καταβολή εισφορών, τους όρους παροχών, τις πληροφορίες που θα παρέχονται, τις περιστάσεις κάτω από τις οποίες η σύνταξη παύει, την τήρηση λογαριασμών, τους όρους διάλυσης του Ταμείου, την απαγόρευση εκχώρησης συντάξεως και χορηγήματα ή επιβάρυνσης ή κατάσχεσης σε μέτρα εκτέλεσης.

Παράλληλα εκτός από τους Κανονισμούς του Συμβουλίου του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου με την έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου, σύμφωνα με το Άρθρο 27 το Υπουργικό Συμβούλιο εκδίδει Κανονισμούς για την καταβολή τελών από Δικηγόρους οι οποίοι εμφανίζονται ενώπιον Δικαστηρίου και για τον τρόπο είσπραξης τους. Όλα τα χρήματα τα οποία εισπράττονται από τα τέλη καταβάλλονται στο Ταμείο. Οι πελάτες δεν επιβαρύνονται με τις εισφορές στο Ταμείο ή τα τέλη.

ΜΕΡΟΣ VII – Ποικίλες Διατάξεις

Στο Άρθρο 30 του Νόμου γίνεται πρόνοια ότι κάθε διάδικος δύναται να εμφανίζεται αυτοπροσώπως και διάδικος δύναται να εξουσιοδοτηθεί από άλλους διαδίκους να εμφανίζεται και εκ μέρους τους. Επίσης το Δικαστήριο σε Πολιτικές Υποθέσεις έχει την δυνατότητα να επιτρέψει σε στενό συγγενή να εμφανίζεται εκ μέρους του.

Το Άρθρο 31 προνοεί για πλήρωση κενών θέσεων μελών της Επιτροπής του Τοπικού Δικηγορικού Συλλόγου ή του Συμβουλίου του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου με νέα εκλογή. Γίνεται επίσης πρόνοια για την έκδοση κανονισμών για τα δικαιώματα δικηγόρων στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο ως επίσης και για τα τέλη σε διαδικασίες στο Πειθαρχικό Συμβούλιο.

**Δρ. Χρίστος Κληρίδης
Αναπληρωτής Καθηγητής
Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου
Δικηγόρος**

27/04/2010